

cărți bune pentru părinți buni

Meg Hickling este un nume celebru în Canada. De 25 de ani, ea ține lecții de «știința corpului» și sănătate sexuală pentru copii, adolescenți și părinții lor. Viziunea și influența «profei de sex», cum o numesc copiii, au fost recompensate cu nu mai puțin de cinci distincții, între care Ordinul Columbiei Britanice.

Meg Hickling

Ce le spunem copiilor și adolescenților despre sex

Ghidul părintelui/profesorului

Traducere din engleză de
Felicia și Marius Ienculescu-Popovici

Ediția a V-a

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Oana Bârna
Coperta: Ioana Nedelcu
Tehnoredactor: Luminița Simionescu
Corector: Elena Stuparu

Lucrare executată Tipografia Real

Meg Hickling R.N.
More Speaking of Sex
Published by Northstone Publishing, an imprint of Wood Lake Books Inc.,
Kelowna, BC, Canada
© 1996, 1999 Meg Hickling
All rights reserved.

© HUMANITAS, 2000, 2017, pentru prezenta versiune românească
Publicată și sub titlul
Educație sexuală pentru copii și adolescenți (2007).

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Hickling, Meg
Ce le spunem copiilor și adolescenților despre sex:
ghidul părintelui/profesorului / Meg Hickling; trad. din engleză:
Felicia și Marius Ienculescu-Popovici. –
Ed. a 5-a. – București: Humanitas, 2017
ISBN 978-973-50-5704-6
I. Ienculescu-Popovici, Felicia (trad.)
II. Ienculescu-Popovici, Marius (trad.)
61

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382 / 0723 684 194

*Dedic cu tot respectul această carte tuturor elevilor mei:
copiilor și adolescenților care m-au învățat atâtea lucruri
despre lumea lor;
miilor de părinți care mi-au împărtășit pățaniile lor;
specialiștilor care au participat la seminariile mele și,
pe lângă faptul că mi-au spus cât de multe lucruri au
învățat, m-au sprijinit și m-au încurajat în munca mea.
Și lui Sally McRae, cea dintâi care m-a sfătuit să-mi
adun istorioarele într-o carte.*

Cuprins

Cuvânt înainte	9
Prefață la prima ediție	12
Partea întâi. Ce trebuie să știe copiii dvs. și când	
Să stăm de vorbă	17
Grupa de vârstă 2–4 ani: gândirea magică	30
Grupa de vârstă 5–8 ani: umorul de toaletă	50
Grupa de vârstă 9–12 ani: dezgustații	65
Grupa de vârstă 13–18 ani. Adolescenții: cei care nu știu că nu știu	94
Adultul matur sexual	110
Cum devii însărcinată fără să faci sex	118
Partea a doua. Întrebările copiilor	
Cum răspundem fără ocolișuri la întrebările copiilor	125
Partea a treia. Cum ne ajutăm copiii să rămână sănătoși	
Adolescentul activ sexual	147
Bolile cu transmitere sexuală (BTS)	153
Ce se întâmplă în cabinetul medicului	163
Partea a patra. Cum le comunicăm copiilor valorile noastre	
Valorile familiale	171
Educația sexuală, familia și religia	179
Concluzie: celebrarea diversității	185

Cuvânt înainte

«De ce ți-ai ales din toate meseriile de pe lume tocmai pe asta?????»

«Îți place să-i înveți pe oameni (copii) despre sex, pubertate și „părți intime“?»

«Cât de mult ți-a luat să înveți chestiile astea?»

«Cred că lecțiile tale sunt importante fiindcă pot salva vieți omenești.»

Din 1996, anul în care Ce le spunem copiilor și adolescenților despre sex a fost publicată prima dată, am întâlnit foarte mulți oameni care mi-au mulțumit pentru tot ce au învățat din această carte. Așa cum mi-au mărturisit unii dintre ei, avem câteodată tendința să ne purtăm ca niște adolescenți, închipuindu-ne că, de la o vârstă încolo, le știm pe toate, mai ales dacă am devenit părinți, bunici sau chiar străbunici.*

Părinții de profesie medici sau asistente medicale obișnuiau să-mi spună că «cel mai greu este să discuți cu propriii copii». Dar, chiar dacă vi se pare mai ușor să discutați cu copiii rudelor decât cu ai dvs., luați-vă inima în dinți și vorbiți în familie; și, chiar mai important, sprijiniți toate formele de educație sexuală care se oferă în școli, prin intermediul Bisericii sau la inițiativa comunităților locale. Mi se întâmplă foarte des în ultima vreme ca adolescenții sau copiii cu care discut să-mi spună «A, da, am auzit asta și de la mama sau tata». Iată că părinții au devenit mai înțelepți!

În toamna lui 1998, ONU a publicat rezultatele unei anchete efectuate în întreaga lume, din care reieșea că educația sexuală tinde să-i încurajeze pe cei ce o primesc să-și înceapă viața sexuală mai târziu. În raport se arăta totodată că elevii care

* Titlul original este *More Speaking of Sex*. Prima ediție română a apărut în 2000. (N. ed.)

beneficiază de educație sexuală au un număr mai mic de parteneri sexuali, se confruntă mai rar cu sarcini neplanificate și suferă de mai puține boli cu transmitere sexuală decât cei lipsiți de acest tip de educație. Cred că acest studiu scoate și mai mult în evidență rolul important pe care trebuie să-l joace familia. Școlile nu sunt întotdeauna capabile să ofere o educație completă; este nevoie ca educația să fie continuată acasă. Încercați să folosiți un ton decontractat, recurgeți la umor și la toate calitățile de ascultător pe care le posedați pentru a vă încuraja familia să discute despre sex!

Copiii sunt deseori mult mai în temă și mai nestresați decât ne așteptăm și ne pot fi de un surprinzător ajutor atunci când noi ne aflăm în dificultate. Am să vă relatez o conversație între o mamă și fiica ei de nouă ani care citea rubrica de sfaturi sexuale din revista mamei.

— Mami, ce înseamnă sex oral?

Străduindu-se din răspuțeri să nu arate cât este de șocată și de panicată, mama i-a răspuns:

— Hai să gândim ca oamenii de știință. Ce înseamnă oare cuvântul «oral»?

— Păi oral înseamnă că se face cu gura... a replicat fetița îngândurată. Apoi, s-a luminat brusc la față și a continuat pe un ton cât se poate de firesc:

— A, e vorba de muie! Păi de ce n-au spus așa? Și a întors pagina ca să se uite la o rețetă de prăjitură pe care voia s-o încerce ea singură.

Chiar și elevii de vârste mai mici demonstrează în zilele noastre că posedă informații legate de sexualitate mult mai numeroase decât ne-am fi închipuit. De curând, tocmai intrasem într-o clasă a treia și începusem să mă prezint copiilor și să le spun câteva lucruri despre «știința corpului», când un băiețel a ridicat mâna și a spus cât se poate de tare:

— Mai întâi, aș vrea să știu ce-i aia preludiu!

Învățătorul, bietul de el, s-a luat cu mâinile de cap și a murmurat:

— Of, Tim...

Ceilalți elevi au aruncat o privire scurtă învățătorului, apoi și-au concentrat din nou atenția asupra mea.

— Ei bine, am început eu, haideți să gândim științific. Știe cineva că adulților le place să se îmbrățișeze și să se sărute înainte să facă dragoste?

— Daaa! au răspuns ei în cor, unii dintre ei adăugând, firește, și câte un «Poah, ce scârbos!»

— Ei, am continuat eu, dacă adulții se îmbrățișează și se sărută și pe urmă fac dragoste, asta se cheamă preludiu.

Unul dintre copii a pus atunci, pe bună dreptate, următoarea întrebare:

— Și dacă numai se sărută, dar nu fac dragoste, atunci nu mai este preludiu?

Ce genial om de știință!

Nu voi obosi niciodată s-o repet: informațiile despre sexualitate sunt informații vitale – pot să salveze vieți. Copilul vrea realmente să pună întrebări și vrea să primească răspunsuri de la dvs., părintele lui. Nu pierdeți niciodată ocazia de a-i da o informație. Bucurați-vă că aveți aceste ocazii!

Prefață la prima ediție

Această carte își propune să ilustreze experiența pe care am acumulat-o în cei douăzeci de ani de când lucrez ca profesoară de sănătate sexuală. Nu are în nici un caz un caracter prescriptiv. Sper că îi va inspira pe cititori să ajungă la propriile lor concluzii. Informațiile științifice și legate de sănătate pe care le veți găsi aici provin și ele din experiența mea de profesoară. Această lucrare nu are un caracter medical. Dacă aveți nelămuriri, vă rog să discutați cu medicul dvs.

Istoriorele și anecdotele din carte sunt autentice și am încercat să le redau exact așa cum mi-au fost relatate ori s-au întâmplat în realitate. Majoritatea s-au repetat, cu mici variații. În unele cazuri am combinat elemente din diverse întâmplări similare într-o aceeași istorioară.

Întrebările copiilor sau adolescenților reproduse în carte au rămas anonime, așa cum mi-au fost înmânate în clasă. Am apreciat mult tonul direct și sincer al întrebărilor puse de elevii mei. Nici una dintre întrebări nu mi s-a pus o singură dată și multe mi-au fost puse de zeci de ori. Le-am ales pentru această carte fie pentru că au apărut foarte frecvent, fie din cauza subtilității și seriozității temerilor exprimate. Sper că toți cei care vor citi cartea vor înțelege și vor accepta autenticitatea acestor întrebări.

Activitatea mea profesională se împarte destul de exact în trei secțiuni. O treime din timp o dedic discuțiilor cu «copiii» între 3 și 93 de ani, vizitând de la grupe de grădiniță până la grupe de

studenți. O altă treime din timp o petrec în întruniri și seminarii cu părinții, învățându-i metode pe care să le folosească acasă, în discuțiile cu copiii. Ultima treime o folosesc pentru întâlniri cu specialiști care lucrează cu copiii: medici, asistente medicale, farmaciști, profesori, lucrători sociali, preoți, avocați și persoane care se ocupă de îngrijirea tinerilor.

În 1974, când am început să predau, mă adresam exclusiv părinților și specialiștilor din domeniu și îi învățam cum să discute despre sănătatea sexuală cu copiii. Cu vremea, unii părinți au început să-mi spună: «Bine, Meg, m-ai convins că trebuie să stau de vorbă în permanență cu copiii, dar n-ai putea să treci pe la noi pe-acasă sâmbătă dimineța ca să m-ajuti să încep?»

Acest tip de solicitări mi-au dat ideea «ședințelor cu familia». În completarea unui seminar de două ore despre felul în care să discute acasă, părinții vin într-altă seară însoțiți de copii. Împărțim seara în două părți: una pentru copiii de vârste mici și părinții lor, cealaltă pentru copiii mai mari și părinții lor. Copiii stau pe jos în fața mea, avându-i pe părinți în spate, așezați pe scaune. În timp ce eu le dau copiilor informații despre sănătatea sexuală, părinții ascultă. Prezentarea li se adresează totuși mai cu seamă părinților: încerc să le ofer un model de discuție cu copiii despre «știința corpului». Fiecare familie se întoarce acasă știind că de acum înainte anumite lucruri sunt cunoscute de către toți membrii ei.

Mulți părinți mi-au povestit că ani în șir după aceste prezentări la ei în casă s-a auzit un fel de laitmotiv: «Ce zicea Meg despre asta?» Sunt foarte fericiți să-i aud pe copii spunând la sfârșitul câte unei ședințe cu familia: «Acum, când știu că mami și tati știu și ei ce știu eu, mă simt mai în siguranță.» Părinții sunt surprinși de câte lucruri învață. La fel și cursanții care se codiseră să vină. Apreciază glumele și umorul meu și, chiar dacă susțin adesea că «știuseră toate chestiile astea dinainte», participă la discuții, pun întrebări și împărtășesc celorlalți întâmplări auzite sau trăite de ei. Mii de copii și destui adolescenți au fost împinși de

la spate să participe la o ședință de familie, dar, după știința mea, nici unul nu a regretat. «A fost cam scârbos, dar mișto» e un comentariu pe care-l aud deseori.

Mulți părinți mă solicită acum să vorbesc tuturor claselor din școlile în care învață copiii lor, ba chiar încearcă să strângă fondurile necesare. Alții se mulțumesc cu ședințele cu familia.

Seminariile destinate specialiștilor includ informații despre etapele dezvoltării sexuale a copiilor, dar și ceea ce noi numim «cele mai recente și mai bune informații despre sănătatea sexuală». Mai precis, e vorba de informații despre bolile cu transmitere sexuală, despre contraceptive și cele mai noi tendințe privind problemele și nedumeririle copiilor și adolescenților. Mulți specialiști trebuie să se mențină la zi într-o mulțime de domenii, așa că socotesc aceste prezentări deosebit de folositoare.

Am avut marea onoare să primesc mai multe distincții, iar acest lucru se datorează unor persoane care au crezut în activitatea mea și m-au ajutat să fiu nominalizată. Țin să le mulțumesc în mod special lui Shelly Rivkin, Roseann Farndon Lyster, Dan Marriott, Lynn Smith, Chris Simmons-Physick, Frances Kolotyluck, Greg Nicholson, George Alliston, Miriam Mauer, Arlene Burdon, Ian Hayson, Jeanne Fike, Maria LeRose, Adair Hobson, Donna Moyer, Rita Clarkson, Catherine Smailes, Barb Stoddard, Judy Gunderson, Sharon Connaughty, Sheila MacFarlane și Pat Lauridsen-Hoegh.

Mai sunt, desigur, multe alte persoane pe care aș vrea să le amintesc. Tatăl meu, Bob Burtch, un adevărat gentleman victorian, m-a încurajat spunându-mi: «Ar trebui să aduni toate aceste istorioare într-o carte.» Primele mele lecții de educație sexuală au beneficiat de un extraordinar sprijin din partea altor asistente medicale și educatori: Barb Hestrin, Mary Schmok, Maggie Pickering, Sandra Good, Laurie Kalbach, Linda Jones, Philippa Chicquen, June Pepin, Barbara Emmerson, Elizabeth Thomas, Kathleen Gauley, Pat Ward, Karen Lam, Brad Watson, Marcie Summers și, în mod special, Alice Bell, colega și priete-

na mea de o viață. Unele dintre cele mai bune fraze pe care le-am scris sunt inspirate de Alice și de minunata mea soră, Bobbie Tough. Am învățat cât de important este să nu desparți sexualitatea de spiritualitate de la Glen și Patricia Baker, George Hermandson, Anne și George Searcy, precum și de la John Cobb și David Schnarch.

Vreau să fiu cea dintâi care recunoaște că nu sunt pe gustul tuturor. Există oameni care nu se împacă deloc cu mine ca persoană, cu mesajul pe care-l transmit și cu stilul meu de predare. Dar vreau să le mulțumesc celor care, în ciuda unor rezerve de ordin personal, au avut amabilitatea să discute cu mine. Uneori, cele mai importante lucruri pe care le-am învățat au provenit de la cei mai severi critici ai mei.

Scrierea unei cărți a fost deseori comparată cu nașterea unui copil și această metaforă este valabilă și în cazul cărții mele. Daphne Gray-Grant a fost cea dintâi care m-a ajutat să-mi aștern experiența pe hârtie și care m-a îndrumat în primele luni de lucru. Fiecare sarcină trebuie primită cu chiote de bucurie – și acestea au venit de la Louise Hager și Carol Dale de la librăria *Women in Print*. Apoi, Mike Schwartzentuber a fost redactorul sau «moașa» care, cu răbdare și eleganță, a coordonat munca de transformare a manuscrisului într-o carte. Când a sosit momentul «nașterii», Dr. Margaret Merrifield, cu infinită generozitate și entuziasm, mi-a arătat în ce locuri e nevoie de clarificări. Nu am cuvinte să-mi exprim întreaga recunoștință: cartea de față este rodul dragostei tuturor acestor oameni.

În sfârșit, aș dori să-i mulțumesc soțului meu, Tony Hickling, care m-a sprijinit în scrierea cărții și care este un partener în adevăratul sens al cuvântului, în căsnicia și în casa noastră. Cei trei copii ai noștri – Margaret, Rob și J. S. –, acum adulți, nu au fost întotdeauna încântați s-o aibă ca mamă pe «profa de sex», dar nu mi-au reproșat-o niciodată. Un alt membru al familiei care s-a dovedit «ajutorul» și «profesorul» meu de nădejde